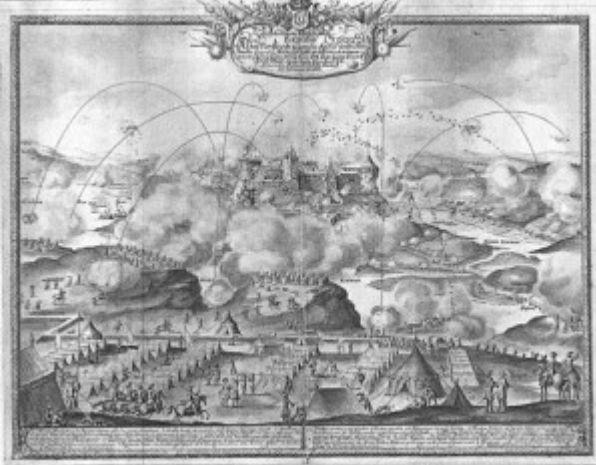

1678 Belägringen av Bohus fästning

Description

, var en cirka två mil norra belägring som

utfördes av dansk-norska trupper under befäl av

stämthållaren i Norge, Ulrik Fredrik Gyldenlöve under Skånska kriget. Efter ett belägringsförsök av den svenska fästningen cirka två mil norr om Gästeborg år 1676, återkom Gyldenlöve våren 1678 med en belägringsstyrka på cirka 15 000 man. Belägringen innebar omfattande beskjutning av fästningen med kanoner och mörssare, försök att spränga murarna underifrån med minor, samt direkta stormningsförsök. Sedan svenska trupper lyckats ta sig över till Hisingen och fått de dansk-norska trupperna att lämna ön, kunde belägringen till slut hållas. Denna var den sista och mest omfattande av de minst 14 belägringar som Bohus fästning har utsatts för under sin historia, utan att någon gång ha erövrats i strid. Den 6 juli 1677 anföll Gyldenlöve Marstrand, och den 23 juli föll Karlstens fästning. Då man därigenom hade ryggen fri mot havet, åtkade möjligheterna att försöka en dansk-norsk armé i södra Bohuslän under en längre tid. På våren 1678 började återigen förberedelserna för ett angrepp mot Bohus fästning. Den 19 april hade största delen av den norska hären samlats vid Uddevalla, och några dagar in i maj hade den en styrka på cirka 9 000 man infanteri, ryttare och dragoner. Den 20 maj kom de första norska trupperna fram och slog läger norr om berget Fontin vid fästningen. Samtidigt hade 6 000 man danska trupper seglat från Århus den 8 maj med hästar och belägringsartilleri. Efter att ha drabbats av motvind och storm där ett stort antal hästar slet sig loss på skeppen, var de tillbaka i Åresund den 14 maj. Brutna master, söndertrasat tågvirke och döda hästar i skeppens inre vittnade om den katastrof som drabbat trupperna. Efter reparationer gjorde danska flottan ett nytt försök och kom nu fram till Marstrand den 23 maj, seglade vidare till herrgården Gullbringa vid Tjuvkil där belägringshären gick iland och spred sig över Hisingen via en flottbro vid Gullö. Från Kjöpenhamn skeppades också många grova kanoner, fyrmörssare och ammunition till Marstrand. De största kanonerna var på 24 pund, och kunde skjuta kulor på cirka 12 kilo. De största mörssarna var på 100 pund, med en kulvikt på cirka 50 kilo. Fästningens besättning på 384 man å ett par kompanier åstgärtar och finnar samt 65 artillerister å åtkade där chefen för Skaraborgs regemente kunde ta sig in tillsammans med sitt livkompani den 3 juni strax innan belägringen började. Han organiserade som överkommendant försvaret tillsammans med ordinarie kommendanten, överstelöjtnant Carl Gustaf Frölich. Flera norska kanonbatterier hade blivit klara, och fästningen uppmanades att ge sig. Efter mottaget avslag började kanonbeskjutning från båda parter. De dansk-norska trupperna började använda en ny sorts projektiler med olika ämnen för kemisk och biologisk krigföring. Redan efter fyra dagars

belägring var det mesta av tråvirket uppbränt och flera valv i fästningen hade störtat in, men de yttre murarna stod kvar. På natten till den 12 juni ytterligare 100 soldater från Skaraborgs regemente in i fästningen efter en försiktig rodd över Götta Älv. Allt belägringsartilleri var nu på plats med 30 kanoner och 10 mässare på och nedanför berget Fontin, samt 13 kanoner och 2 mässare på Hisingen. Fästningen hade i sin tur 43 kanoner och 3 mässare. Under i stort sett varje dag av belägringen var fästningen under beskjutning, dels med vanliga kanonkulor, dels med granater, inkastade bomber och stenbumlingar. Samtidigt började sapper att gräva sig fram mot fästningen för att med minor, sprängladdningar, göra hål i murarna underifrån. Grävarbetet gick långsamt eftersom fästningsholmen bestod av resterna av den gamla staden Ny-Kungälv med mycket stenlagda gator och husgrunder. Den ljusa sommarnatten bidrog till att både sidor hade problem med att hinna reparera skador under de mörka timmarna. Under dagen sköts relativt lite med de vanliga kanonerna, däremot kastades 135 bomber 7 fyrkulor och många stenbumlingar in vilket gjorde stor skada. Mot kvällen påbörjades en hårtlig kanonbeskjutning vilken fortsatte hela natten. Natten till 19 juni kom kapten Håkan Flygare och 100 man skaraborgare över till fästningen efter ytterligare en tyst och försiktig rodd över Götta Älv trots norsk beskjutning. För att hindra den svenska båttrafiken lade Gyldenlöve en båt med 50 mans besättning i Götta Älv, men den sköts i sank av Bohus grova artilleri och nästan alla ombord omkom. Dessutom byggdes en norsk skans nere vid Älven och Gyldenlöve hade också planer på att anfälla den östra stranden av Götta Älv. Under midsommarveckan utsattes Bohus för ett nytt vapen: säckar med små granater. Kastmaskiner nära fästningen slungade in säckarna som gick under vid nedslaget och granaterna spreds ut. Försvararna beslutade att göra ett utfall, det vill säga en snabb attack, med 40 man ut från fästningen för att förstöra kastmaskinerna. Med stöd av kraftig eldgivning från murarna lyckades utfallet och kastmaskinerna förstördes. Efter att ha skjutit en bransch, ett hål i muren, på bastionen Svingeln framför stora porten beordrade Gyldenlöve stormning på natten till den 26 juni. De 500 stormande norska soldaterna kastades tillbaka efter att cirka 200 dödade. Svenskarnas förluster var 15 döda och 17 sårade. Efter att ha vidgat hålet i muren gjorde de norska anfallarna ett nytt försök vid middagstid, men kastades på nytt tillbaka. Samtidigt var Gyldenlöve medveten om att svenskarna fick förstärkningar på östra sidan av Götta Älv. På natten till den 30 juni lyckades kapten Baltzar Jonsson tillsammans med 100 skaraborgare att ta sig över till fästningen. Några dagar senare kunde överstelöjtnant Mauritz Vellingk ta sig in i Bohus. Som tidigare fortifikationsofficer på fästningen hade han välbehållna kunskaper. De följande dagarna grävde sig de norska minörerna framåt. Svenska sprängladdningar som kastats från murarna slog hål på de anfallande minörernas skydd och tände eld på tråvirket i de norska läppgravarna. Med beckransar och annat brännbart material som kastades ner från murarna kunde elden hållas vid liv i 12 timmar. Därefter förstördes skyddet av läppgravarna. Gyldenlöve blev irriterad över de svenska förstärkningarna och försökte att innesluta fästningen helt med läppgravar. Efter att belägrarna hade ställt upp sin häar i slagordning sattes 3 brinnande beckransar och en vit flagga upp på Fontinberget. Klockan 11 på förmiddagen, då svenskarna inte hade reagerat på detta budskap som skulle vara "Nåd eller fördärv", halades den vita flaggan. Dansk lösen sköts och därefter tändes minorna på bastionerna Nedre Platt och Larmposten. Den första gjorde stor skada, medan den andra fick mindre effekt på grund av en svensk motriktad laddning, en så kallad kontramina. Minörerna hade också problem att komma intill och under murarna som var byggda uppe på bergsklippan. I mitten av juli kom general Leonhard Wittenberg med förstärkning av ryttare och den 19 juli kunde cirka 6 700 man gå över Götta Älv till Hisingen på en flottbro i skydd av 16 tunga kanoner, i håll mellan nuvarande fiskhamnen och Majnabbe i Götteborg. Då Gyldenlöve tänkte gå till motanfall kom underrättelser om att en svensk styrka förstört den strategiskt viktiga bron vid Kvistrum nära Munkedal. Besättningen på Bohus märkte att de danska trupperna på Hisingen började dra sig tillbaka över Nordre Älv. Vid middagstid kunde Stenbock genom att skjuta dubbel svensk lösen tala om för besättningen på

Bohus att hjälpa hade anlänt till Hisingen, men belägringen fortsatte ytterligare några dagar. Belägringen avbröts och de danska trupperna på Hisingen började skeppas till Helsingborg för att inte bli inringade. De norska trupperna drog sig samtidigt norrut. Efter de sex veckornas belägring beräknas mellan 20 000 och 30 000 kanonkulor av järn ha skjutits mot fästningen. Dessutom 2 265 "bomber" med olika innehåll inklusive kemiska och biologiska stridsmedel, 384 spränggranater, 384 stora stenbumlingar, 161 glödande brandkulor, 79 säckar 13 spränggranater och slutligen 600 stora mörsgranater ha skjutits från Fontin och Hisingen. Dessutom ett antal minor som sprängdes under murarna och ett antal säckar med latrin. Gyldenlöve beräknas ha förlorat över 3 000 man i döda, medan de sårades antal är okänt. Svenskarna hade cirka 400 överlevande i fästningen, cirka 300 döda och 120 sårade. Fästningen hade förvandlats till en grushög, och byggdes under de följande 20 åren upp igen, men mer funktionellt och utan det tidigare slottets utsmyckning.
(utdrag ur Wikipedia)

Category

- Fästslag

Date Created

2016/04/23

Author

christian

default watermark